LĒMUMI

PADOMES LĒMUMS

(2010. gada 21. oktobris)

par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm

(2010/707/ES)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 148. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu [1],

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu [2],

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu [3],

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu [4],

tā kā:

(1) Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 145. pantā ir noteikts, ka, lai sasniegtu Līguma par Eiropas Savienību (LES) 3. pantā izvirzītos mērķus, dalībvalstis un Savienība izstrādā koordinētu stratēģiju nodarbinātības jomā, īpaši atbalstot kvalificētu, mācītu un pielāgoties spējīgu darbaspēku, kā arī darba tirgus, kas spētu reaģēt uz pārmaiņām ekonomikā. Dalībvalstis, ņemot vērā savu praksi, kas uzkrāta, pildot darba tirgus dalībnieku pienākumus, nodarbinātības veicināšanu uzskata par jautājumu, kas rada kopīgu ieinteresētību, un tā sakarā veiktās darbības koordinē Padomē saskaņā ar LESD 148. pantu.

(2) LES 3. panta 3. punktā ir noteikts, ka Savienības mērķis ir panākt pilnīgu nodarbinātību, ka tā apkaro sociālo atstumtību un diskrimināciju un veicina sociālo taisnīgumu un aizsardzību, un tajā ir paredzēts, ka Savienība nāk klajā ar ierosmēm, kā koordinēt dalībvalstu sociālo politiku. LESD 8. pantā ir paredzēts, ka Savienība savās darbībās tiecas novērst nevienlīdzību starp sievietēm un vīriešiem un sekmēt vienlīdzību. Minētā Līguma 9. pantā ir teikts, ka, nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, Savienība ņem vērā prasības, kas saistītas ar augsta nodarbinātības līmeņa veicināšanu, atbilstīga sociālās aizsardzības līmeņa nodrošināšanu, sociālās atstumtības apkarošanu, kā arī ar augsta līmeņa izglītību un mācībām.

(3) LESD ir noteikts, ka Padome pieņem nodarbinātības pamatnostādnes un vispārējas ekonomikas politikas pamatnostādnes, lai dotu ievirzi dalībvalstu politikai.

(4) 2000. gadā sāktās Lisabonas stratēģijas pamatā bija atziņa, ka ES ir jāvērš plašumā nodarbinātība, darba ražīgums un konkurētspēja, vienlaikus veicinot sociālo kohēziju, ņemot vērā pasaules mēroga konkurenci, pārmaiņas tehnoloģiju jomā, apkārtējās vides problēmas un sabiedrības novecošanos. Pēc starpposma pārskatīšanas 2005. gadā atsākās Lisabonas stratēģijas īstenošana, pievēršoties izaugsmei un tam, lai darba vietu būtu vairāk un tās būtu labākas.

(5) Izaugsmes un nodarbinātības Lisabonas stratēģija ir palīdzējusi kaldināt konsensu par ES ekonomikas un nodarbinātības politikas pamatievirzēm. Saskaņā ar minēto stratēģiju ar Padomes Lēmumu 2005/600/EK [5] tika pieņemtas un ar Padomes Lēmumu 2008/618/EK [6] pārskatītas vispārējas ekonomikas politikas pamatnostādnes un nodarbinātības pamatnostādnes. Divdesmit četras pamatnostādnes bija pamatā valstu reformu programmām, visā Savienībā nosakot galvenās makroekonomikas, mikroekonomikas un darba tirgus reformu prioritātes. Tomēr pieredze liecina, ka prioritātes pamatnostādnēs nav bijušas noteiktas pietiekami skaidri un to savstarpējās saiknes būtu varējušas būt ciešākas. Tas mazināja pamatnostādņu iespaidu, izstrādājot valstu politiku.

(6) Finanšu un ekonomikas krīze, kas sākās 2008. gadā, bija par iemeslu ievērojamam darba vietu skaita sarukumam

[1] 2010. gada 8. septembra atzinums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).
[2] 2010. gada 27. maija atzinums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).
[3] 2010. gada 10. jūnija atzinums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).
[4] 2010. gada 20. maija atzinums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).

[5] OV L 205, 6.8.2005., 21. lpp.
[6] OV L 198, 26.7.2008., 47. lpp.

un potenciālam ražošanas apjomu samazinājumam, un tā ir krasi pasliktinājusi valstu finanšu stāvokli. Eiropas ekonomikas atveseļošanas plāns tomēr ir dalībvalstīm palīdzējis uzveikt krīzi, daļēji izmantojot koordinētus fiskālos stimulus, kamēr euro nodrošināja makroekonomikas stabilitāti. Krīze tātad ir pierādījusi, ka Savienības politikas jomu koordinācijas stiprināšana un efektivitātes paaugstināšana var dot labus rezultātus. Tāpat krīze ir uzskatāmi parādījusi arī dalībvalstu ekonomikas un nodarbinātības rādītāju ciešo savstarpējo atkarību.

(7) Komisija ir ierosinājusi nākamajai desmitgadei izstrādāt jaunu stratēģiju, kas pazīstama kā stratēģija "Eiropa 2020", lai Savienība varētu no krīzes izkļūt spēcīgāka un vērst savu ekonomiku uz gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, ko papildinātu augsta līmeņa nodarbinātība, darba ražīgums un sociālā kohēzija. Pieci galvenie pamatnostādņu mērķi ir kopēji mērķi, kas ir pamatā dalībvalstu darbībām, ņemot vērā to attiecīgās sākuma pozīcijas un apstākļus, kā arī Savienības darbību pamatā. Turklāt dalībvalstīm būtu jāpieliek visas pūles, lai sasniegtu izvirzītos mērķus un likvidētu vājās vietas, kas ierobežo izaugsmi.

(8) Īstenojot plašo ekonomikas krīzes pārvarēšanas stratēģiju, dalībvalstīm būtu jāīsteno drosmīgas reformas, lai panāktu makroekonomikas stabilitāti, veicinātu gan to, lai darba vietu būtu vairāk un tās būtu labākas, gan arī valstu finanšu stabilitāti, uzlabotu konkurētspēju un darba ražīgumu, mazinātu makroekonomikas nelīdzsvarotību un uzlabotu darba tirgus darbību. Būtu jāatceļ fiskālie stimuli, un tas būtu jākoordinē saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu.

(9) Stratēģijā "Eiropa 2020" dalībvalstīm un Eiropas Savienībai būtu jāīsteno reformas, lai sāktos "gudra izaugsme", proti, izaugsme, kuras dzinējspēks ir zināšanas un novatorisms. Reformām būtu jātiecas uzlabot izglītības kvalitāti un nodrošināt, lai izglītība kļūtu pieejama visiem, kā arī stiprināt pētniecību, uzņēmumu darbību un turpmāk uzlabot tiesisko regulējumu, lai visā Savienībā veicinātu novatorismu un zināšanu tālāknodošanu. Reformām būtu jāveicina uzņēmējdarbība, mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) attīstība, kā arī jāpalīdz jaunrades idejas pārvērst par novatoriskiem ražojumiem, pakalpojumiem un procesiem, kas spēj panākt izaugsmi, kvalitāti un stabilas darba vietas, teritoriālu, saimniecisku un sociālu kohēziju, kā arī palīdzēt risināt sabiedrības problēmas Eiropas un pasaules mērogos. Tādā kontekstā būtiski ir maksimāli likt lietā informācijas un komunikāciju tehnoloģijas.

(10) Savienības un dalībvalstu politikas virzieniem, tostarp to reformu programmām, būtu jātiecas uz "ilgtspējīgu izaugsmi". Ilgstpējīga izaugsme nozīmē – veidot stabilu un konkurētspējīgu tautsaimniecību, kas efektīvi izmanto enerģiju un resursus, kurā taisnīgi sadala izmaksas un ieguvumus, un kur jaunu procesu un tehnoloģiju, arī apkārtējai videi nekaitīgu tehnoloģiju izstrādes jomā Eiropa ir galvenā. Dalībvalstīm un Savienībai būtu jāīsteno reformas, lai mazinātu siltumnīcas efektu izraisošu gāzu emisiju apjomus un efektīvi izmantotu resursus, kas palīdzēs arī novērst vides degradāciju un bioloģiskās daudzveidības zudumu. Tāpat reformām būtu jāuzlabo uzņēmējdarbības vide, jāstimulē "zaļu darba vietu" radīšana un jāpalīdz uzņēmumiem modernizēt ražošanas bāzi.

(11) Savienības politikai un dalībvalstu reformu programmām būtu jābūt vērstām arī uz "iekļaujošu izaugsmi". Iekļaujoša izaugsme nozīmē veidot vienotu sabiedrību, kurā cilvēki spēj paredzēt un vadīt pārmaiņas un tādējādi aktīvi piedalīties sabiedrībā un tautsaimniecībā. Tāpēc dalībvalstu veiktām reformām būtu visiem visos mūža posmos jānodrošina piekļuve un iespējas, mazinot nabadzību un sociālo atstumtību, un – jo īpaši sievietēm, gados vecākiem darbiniekiem, jauniešiem, invalīdiem un likumīgiem migrantiem – likvidējot šķēršļus dalībai darba tirgū. Reformām būtu arī jānodrošina, lai saimnieciskas izaugsmes atnestie labumi nonāktu pie visiem pilsoņiem, turklāt visos reģionos, un palīdzētu izaugsmē, veicinot godīgu darba veicēju nodarbinātību. Dalībvalstu reformu programmām būtu īpaši jāpievēršas efektīvai darba tirgus funkcionēšanai, investējot sekmīgās pārejās, izglītības un mācību sistēmās, attiecīgu prasmju izkopšanā, darba kvalitātes celšanā un segmentācijas, strukturāla bezdarba, jauniešu bezdarba un bezdarbības apkarošanā, nodrošinot pietiekamu, ilgstpējīgu sociālu aizsardzību un aktīvu atstumtības novēršanu, apkarojot un mazinot nabadzību, īpašu uzmanību pievēršot nodarbinātu cilvēku nabadzības apkarošanai un nabadzības mazināšanai tādās grupās, ko visvairāk apdraud sociāla atstumtība, arī bērnu un jauniešu vidū, vienlaikus īstenojot fiskālu konsolidāciju, par ko ir panākta vienošanās.

(12) Sieviešu lielāka iesaiste darba tirgū ir priekšnosacījums izaugsmes veicināšanai un demogrāfijas problēmu risināšanai. Tātad, lai dalībvalstis varētu īstenot visus pamatnostādņu aspektus, ārkārtīgi svarīgi ir uzskatāmi iekļaut dzimumu līdztiesības aspektu visās attiecīgās politikas jomās. Būtu jārada priekšnosacījumi, lai atbalstītu pareizus, pietiekami lētus, kvalitatīvus pirmsskolas vecuma bērnu aprūpes dienestus. Būtu jāpiemēro princips, kas par vienādu darbu – vai par vienlīdz vērtīgu darbu – paredz vienādu atalgojumu darba ņēmējiem vīriešiem un sievietēm.

(13) Savienības un dalībvalstu organizatoriskas reformas var dot efektīvu ieguldījumu izaugsmē un nodarbinātībā, ja ar tām stiprina Savienības konkurētspēju pasaules ekonomikā, paver jaunas iespējas eksportētājiem no Eiropas, un rada konkurētspējīgu piekļuvi būtiski svarīgam importam. Tādēļ reformās būtu jāņem vērā sekas, ko rada spēja izturēt konkurenci ar ārējiem spēkiem, lai visā pasaulē veicinātu Eiropas izaugsmi un dalību atvērtos un godīgos tirgos.

(14) Stratēģija "Eiropa 2020" ir jāstiprina ar integrētu Eiropas un valstu mērogu politikas kompleksu, ko dalībvalstīm un Savienībai vajadzētu īstenot pilnībā un laikus, lai panāktu koordinēto organizatorisko reformu pozitīvu papildu ietekmi un konsekventāku Eiropas politikas ieguldījumu stratēģijas mērķu īstenošanā. Pamatnostādnes ir sistēma, kā dalībvalstīm jāizstrādā, jāīsteno un jāpārrauga savas politikas jomas visas ES stratēģijas kontekstā. Ar galvenajiem stratēģijas "Eiropa 2020" pamatnostādņu mērķiem, kas ir uzskaitīti attiecīgās pamatnostādnēs, vajadzētu vadīt dalībvalstis, nosakot mērķus un, iespējams, tos izstrādājot sīkāk, ņemot vērā savas relatīvās starta pozīcijas un apstākļus, un to darīt saskaņā ar savām lēmumu pieņemšanas procedūrām. To darot, dalībvalstis var gribēt attiecīgi izmantot Nodarbinātības komitejas vai Sociālās aizsardzības komitejas izstrādātos parametrus. Nodarbinātības pamatmērķis vērš uzmanību uz mazaizsargātu cilvēku grupu, arī jauniešu, bezdarba mazināšanu.

(15) Kohēzijas politika un tās struktūrfondi ir daži no vairākiem svarīgiem mehānismiem, ar ko sasniegt tādas prioritātes kā gudra, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme dalībvalstīs un reģionos. Eiropadome 2010. gada17. jūnija secinājumos uzsvēra to, cik svarīgi ir veicināt saimniecisku, sociālu un teritoriālu kohēziju, lai dotu ieguldījumu jaunās stratēģijas "Eiropa 2020" panākumos.

(16) Dalībvalstīm izstrādājot un īstenojot reformu programmas, kurās ir ņemtas vērā šīs pamatnostādnes, tās nodrošina efektīvu nodarbinātības un sociālās politikas regulāciju. Lai gan pamatnostādnes ir adresētas dalībvalstīm, stratēģija "Eiropa 2020" būtu jāīsteno partnerībā ar visām valstu, reģionu un vietējām iestādēm, cieši iesaistot parlamentus, kā arī sociālos partnerus un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus, kas dod ieguldījumu attiecīgu valstu reformu programmu izstrādē, īstenošanā un vispārējā saziņā ar stratēģiju saistītos jautājumos.

(17) Stratēģijas "Eiropa 2020" pamatā ir mazāks pamatnostādņu komplekss, kas aizstāj iepriekšējo divdesmit četru pamatnostādņu kopumu un saskaņoti risina nodarbinātības un vispārējās ekonomikas politikas jautājumus. Šim lēmumam pievienotās dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes ir cieši saistītas ar dalībvalstu un Savienības ekonomikas politikas pamatnostādnēm, kas ir pievienotas Padomes Ieteikumam (2010. gada 13. jūlijs) par vispārējām pamatnostādnēm dalībvalstu un Savienības ekonomikas politikai [1]. Kopā tās veido stratēģijas "Eiropa 2020" integrētas pamatnostādnes.

(18) Jaunās integrētās pamatnostādnes saskan ar Eiropadomes secinājumiem. Dalībvalstīm tajās ir doti precīzi norādījumi, kā izstrādāt reformu programmas un īstenot reformas, paturot prātā savstarpējo atkarību un ņemot vērā Stabilitātes un izaugsmes paktu. Nodarbinātības pamatnostādnēm vajadzētu būt pamatā visiem konkrētiem ieteikumiem, ko Padome saskaņā ar LESD 148. panta 4. punktu adresētu dalībvalstīm līdztekus konkrētām dalībvalstīm domātiem ieteikumiem saskaņā ar minētā Līguma 121. panta 4. punktu un kas veidotu vienu ieteikumu kompleksu. Nodarbinātības pamatnostādnes būtu arī jāievēro, izstrādājot vienoto nodarbinātības pārskata ziņojumu, kas Padomei un Eiropas Komisijai ik gadu jāiesniedz Eiropadomei.

(19) Nodarbinātības komitejai un Sociālās aizsardzības komitejai saskaņā ar attiecīgām Līgumos paredzētām pilnvarām būtu jāpārrauga panākumi, kas saistībā ar nodarbinātības pamatnostādnēm būs gūti, raugoties no nodarbinātības un sociālā aspekta. Tiem būtu konkrēti jānotiek saskaņā ar atvērtās koordinācijas metodi nodarbinātības, sociālās aizsardzības un sociālās iekļaušanas jomā. Turklāt Nodarbinātības komitejai būtu jāuztur ciešas saiknes ar citām Padomes darba sagatavošanas struktūrām, tostarp izglītības jomā.

(20) Kaut arī tādas pamatnostādnes ir jāizstrādā ik gadu, tām būtu jāpaliek nemainīgām līdz 2014. gadam, lai nodrošinātu, ka galvenā uzmanība ir veltīta to īstenošanai,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Ar šo tiek pieņemtas pielikumā izklāstītās dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes.

2. pants

Pamatnostādnes ņem vērā, izstrādājot dalībvalstu nodarbinātības politiku, par ko sniedz pārskatu valstu reformu programmās.

3. pants

Šis lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

Luksemburgā, 2010. gada 21. oktobrī

Padomes vārdā –
priekšsēdētāja
J. MILQUET

[1] OV L 191, 23.7.2010., 28. lpp.

PIELIKUMS

DALĪBVALSTU NODARBINĀTĪBAS POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES

7. pamatnostādne. Palielināt sieviešu un vīriešu dalību darba tirgū, mazināt strukturālo bezdarbu un veicināt darba vietu kvalitāti

Lai palielinātu dalību darba tirgū, aktivizēšana ir pats galvenais. Dalībvalstu darba tirgus politikā būtu jāintegrē Eiropadomes atbalstītie elastīgas drošības principi, un tie jāpiemēro, pareizi izmantojot Eiropas Sociālā fonda un citu ES fondu atbalstu, lai palielinātu dalību darba tirgū un vērstos pret segmentāciju, bezdarbību un dzimumu nevienlīdzību, vienlaikus mazinot strukturālo bezdarbu. Būtu jāpanāk, lai elastības pasākumi un drošības veicināšanas pasākumi cits citu gan līdzsvarotu, gan pastiprinātu. Tādēļ dalībvalstīm būtu jāievieš vienlaikus elastīgas un uzticamas līgumattiecības, aktīva darba tirgus politika, efektīva mūžizglītība, darba mobilitātes veicināšanas politika un pietiekamas sociālā nodrošinājuma sistēmas, kas garantētu drošību darba tirgus pāreju laikā, ko pavadītu skaidri noteiktas bezdarbnieku tiesības un pienākums aktīvi meklēt darbu. Kopā ar sociālajiem partneriem pienācīga uzmanība būtu jāveltī arī iekšējai elastīgai darba vietu drošībai.

Dalībvalstīm būtu jāstiprina sociālais dialogs un jānovērš darba tirgus segmentācija, liekot lietā daļējas nodarbinātības, nepietiekamas nodarbinātības un nedeklarēta darba apkarošanas pasākumus. Profesionāla mobilitāte būtu jāatlgo. Būtu jāpievēršas darba vietu kvalitātei un nodarbinātības nosacījumiem. Dalībvalstīm būtu jāvēršas pret nodarbinātu personu nabadzību un jāveicina darba drošība un veselības aizsardzība. Būtu jāgarantē labs sociāls nodrošinājums visiem, kam ir noteikta laika līgumi, kā arī pašnodarbinātām personām. Nodarbinātības dienestiem ir liela nozīme aktivizēšanā un piemērota darba atrašanā, un tādēļ tie būtu jāstiprina, izmantojot agras stadijas individualizētus pakalpojumus un aktīvus un preventīvus darba tirgus pasākumus. Šādiem pakalpojumiem un pasākumiem vajadzētu būt pieejamiem visiem, tostarp jauniešiem, personām, kam draud bezdarbs, un no darba tirgus atstumtām personām.

Joprojām svarīga ir politika, kas panāk to, ka strādāt atmaksājas. Lai celtu konkurētspējas un iesaistes līmeni, jo īpaši mazkvalificētu darba ņēmēju konkurētspējas un iesaistes līmeni, un saskaņā ar 2. ekonomikas politikas pamatnostādni dalībvalstīm būtu jāsekmē pareizi priekšnosacījumi, lai sarunas par algām un darbaspēka izmaksu attīstību saskanētu ar cenu stabilitātes un darba ražīguma tendencēm. Lai palielinātu darbaspēka dalību un veicinātu pieprasījumu pēc darbaspēka, dalībvalstīm būtu jāpārskata nodokļu un pabalstu sistēmas un valstu dienestu spējas sniegt vajadzīgo atbalstu. Tām būtu jāveicina aktīvas vecumdienas, dzimumu līdztiesība, tostarp vienlīdzīga darba samaksa, un jauniešu, personu ar invaliditāti, legālu migrantu un citu mazaizsargātu grupu integrācija darba tirgū. Politika, kas nodrošina darba dzīves un privātās dzīves līdzsvaru, vienlaikus nodrošinot pieejamu aprūpi un novatorisku pieeju darba organizācijai, būtu jāsasaista ar aizvien augstāku nodarbinātības līmeni, jo īpaši jauniešu, vecāka gadagājuma darba ņēmēju un sieviešu vidū. Tāpat dalībvalstīm būtu jālikvidē šķēršļi jaunpienācēju iekļūšanai darba tirgū, jāveicina pašnodarbinātība, uzņēmējdarbība un darba vietu – turklāt "zaļu darba vietu" – radīšana visās, arī aprūpes, jomās un jāsekmē sociāls novatorisms.

ES pamatmērķis, pamatojoties uz kuru dalībvalstis, ņemot vērā attiecīgās sākumpozīcijas un apstākļus, noteiks mērķus, paredz līdz 2020. gadam panākt, lai 20 līdz 64 gadus vecu sieviešu un vīriešu nodarbinātība sasniegtu 75 %, panākot arī lielāku jauniešu, gados vecāku darbinieku un mazkvalificētu darba ņēmēju dalību, kā arī labāku likumīgo migrantu integrāciju.

8. pamatnostādne. Attīstīt kvalificētu darbaspēku, kas spēj reaģēt uz darba tirgus vajadzībām, un veicināt mūžizglītību

Dalībvalstīm būtu jāveicina darba ražīgums un nodarbināmība, nodrošinot pietiekamas zināšanas un prasmes, lai tās atbilstu gan konkrētā laika, gan arī turpmākam darba tirgus pieprasījumam. Kvalitatīva pamatizglītība un interesanta arodizglītība ir jāpapildina ar efektīviem mūžizglītības stimuliem gan tādiem cilvēkiem, kam ir darbs, gan tādiem, kam darba nav, tādējādi nodrošinot, lai katram pieaugušajam būtu iespēja uzturēt vai celt kvalifikāciju un pārvarēt dzimumu stereotipus, kā arī izmantot iespējas atsākt izglītošanos un mērķtiecīgu migrācijas un integrācijas politiku. Dalībvalstīm būtu jāizstrādā sistēmas iegūto zināšanu atzīšanai un jānovērš šķēršļi profesionālai un ģeogrāfiskai darba ņēmēju mobilitātei, jāatbalsta transversālu zināšanu apgūšana, lai veicinātu jaunradi, novatorismu un uzņēmējdarbību. Būtu jāpieliek īpašas pūles, lai atbalstītu tādus cilvēkus, kam prasmju ir maz un tās ir novecojušas, vairotu vecāka gadagājuma darba ņēmēju iespējas iegūt nodarbinātību, vērstu plašumā kvalificētu darba ņēmēju, arī pētnieku un zinātnes, matemātikas un tehnikas jomā nodarbinātu sieviešu mācības, prasmes un pieredzi.

Dalībvalstīm sadarbībā ar sociālajiem partneriem un uzņēmumiem būtu jāuzlabo mācību pieejamība, jāstiprina izglītība un profesionālā orientācija. Šie uzlabojumi būtu jāapvieno ar sistemātiskas informācijas sniegšanu par jaunām darba vietām un iespējām, uzņēmējdarbības veicināšanu un vajadzīgo prasmju paplašinātu iepriekšēju paredzēšanu. Ieguldījumi cilvēkresursu attīstībā, prasmju atjaunošanā un dalība mūžizglītības programmās būtu jāveicina ar kopīgiem valdību, privātpersonu un darba devēju finanšu ieguldījumiem. Lai atbalstītu jauniešus, un jo īpaši tādus, kas nestrādā un nemācās, dalībvalstīm sadarbībā ar sociālajiem partneriem būtu jāīsteno programmas, lai palīdzētu viņiem rast pirmās darbavietas, gūt darba pieredzi vai turpmākas izglītības un mācību iespējas, arī izmantojot darba praksi, un ātri jāreaģē, ja jaunieši zaudētu darbu.

Regulārai prasmju atjaunošanas un paredzēšanas politikas pārraudzībai būtu jāpalīdz noteikt jomas, kurās ir jāveic uzlabojumi, kā arī paaugstināt izglītības un mācību sistēmu spēju reaģēt uz konkrētā laika un jaunām darba tirgus vajadzībām, piemēram, tādās jomās kā tautsaimniecība, kas rada maz oglekļa dioksīda un ir energoefektīva. Lai palīdzētu sasniegt minētos mērķus, dalībvalstīm vajadzības gadījumā būtu jāmobilizē Eiropas Sociālais fonds un citi ES fondi. Investīcijas cilvēkkapitālā varētu papildināt ar darbaspēka pieprasījuma veicināšanas politiku.

9. pamatnostādne. Uzlabot visu līmeņu izglītības un mācību sistēmas un palielināt tādu personu skaitu, kas iegūst augstāko izglītību un līdzvērtīgu izglītību

Lai nodrošinātu piekļuvi kvalitatīvai izglītībai un mācībām un uzlabotu izglītības rezultātus, dalībvalstīm būtu jāveic efektīvi ieguldījumi izglītības un mācību sistēmās, īpaši tādēļ, lai uzlabotu ES darbaspēka prasmju līmeni, kas ļautu pielāgoties strauji mainīgajam mūsdienu darba tirgum un visas sabiedrības vajadzībām. Saskaņā ar mūžizglītības principiem darbībai būtu jāaptver visi posmi (no izglītības agrā bērnībā un skolā līdz pat augstākajai izglītībai, profesionālajai izglītībai un mācībām, kā arī pieaugušo mācībām), ņemot vērā arī neoficiālas mācības un pašizglītību. Reformām vajadzētu būt vērstām uz tādu pamatzināšanu apguvi, ko vajag ikvienam, lai sekmīgi darbotos zināšanās balstītā ekonomikā, jo īpaši no nodarbinātības iespējām saskaņā ar 4. pamatnostādnē minētajām prioritātēm. Būtu jāsekmē arī skolēnu un skolotāju starptautiskā mobilitāte. Būtu jāveic arī pasākumi, lai panāktu, ka jauniešu un skolotāju mobilitāte mācību dēļ kļūtu par normu. Dalībvalstīm būtu jāpalielina izglītības un mācību sistēmu atvērtība un mācības jādara būtiskākas, konkrēti, ieviešot attiecīgu valstu kvalifikācijas sistēmas, radot elastīgas mācību iespējas, un veidojot izglītības un mācību, un darba vides partnerattiecības. Pasniedzēja profesija būtu jāpadara pievilcīgāka, un uzmanība būtu jāvelta skolotāju pamatizglītībai un konsekventai profesionālai izaugsmei. Augstākajai izglītībai būtu jākļūst atvērtākai netradicionāliem zināšanu apguvējiem, un būtu jāpalielina tādu personu skaits, kas iegūst augstāko izglītību vai līdzvērtīgu izglītību. Lai samazinātu tādu jauniešu skaitu, kuri nestrādā un nemācās, dalībvalstīm būtu jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai novērstu priekšlaicīgu skolas pamešanu.

ES pamatmērķis, pamatojoties uz kuru dalībvalstis, ņemot vērā attiecīgās sākumpozīcijas un apstākļus, noteiks mērķus, paredz panākt, lai priekšlaicīgi skolu pametušo īpatsvars būtu zem 10 %, un vismaz par 40 % palielināt tādu 30–34 gadus vecu cilvēku īpatsvaru, kam ir pabeigta terciārā izglītība vai līdzvērtīga izglītība ([1]).

10. pamatnostādne. Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana

Nodarbinātības iespēju paplašināšana ir būtisks aspekts integrētās dalībvalstu stratēģijās, lai novērstu un mazinātu nabadzību un veicinātu pilnīgu dalību sabiedrības un saimnieciskajā dzīvē. Lai to panāktu, būtu pareizi jāizmanto Eiropas Sociālais fonds un citi ES fondi. Būtu jāpieliek pūles, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas, arī iespējas visiem piekļūt kvalitatīviem, lētiem un ilgstpējīgiem pakalpojumiem, jo īpaši sociālajā jomā. Šajā ziņā ļoti nozīmīgi ir sabiedriskie pakalpojumi (arī tiešsaistes pakalpojumi saskaņā ar 4. pamatnostādni). Dalībvalstīm būtu jāveic efektīvi diskriminācijas novēršanas pasākumi. Dot cilvēkiem iespējas un veicināt no darba tirgus atstumtāko personu dalību darba tirgū, vienlaikus novēršot nodarbinātu personu nabadzību, – tas palīdzēs cīņā pret sociālo atstumtību. Tas liks uzlabot sociālās aizsardzības sistēmas, mūžizglītību un plašu, aktīvu atstumtības novēršanas politiku, lai dažādās cilvēka mūža stadijās radītu iespējas un pasargātu viņus no iespējamas atstumtības, īpašu uzmanību veltot sievietēm. Lai nodrošinātu pienācīgu ienākumu atbalstu un pakalpojumus, būtu jāmodernizē un pilnībā jāizvērš sociālās aizsardzības sistēmas, arī pensijas un piekļuve veselības aprūpei, tādējādi nodrošinot sociālo kohēziju un vienlaikus saglabājot finanšu stabilitāti, un veicinot dalību sabiedrībā un darba tirgū.

([1]) Eiropadome uzsver dalībvalstu kompetenci noteikt un īstenot kvantitātes mērķus izglītības jomā.

Pabalstu sistēmās galvenā uzmanība būtu jāpievērš ienākumu nodrošinājumam pāreju laikā un nabadzības mazināšanai, īpaši tādu grupu vidū, ko, iespējams, var piemeklēt sociāla atstumtība, piemēram, ģimenēm, kurās ir tikai viens no vecākiem, minoritātēm, tostarp čigāniem, invalīdiem, bērniem un jauniešiem, gados vecākām sievietēm un vīriešiem, legāliem migrantiem un bezpajumtniekiem. Tāpat dalībvalstīm būtu aktīvi jāveicina sociālā ekonomika un sociāls novatorisms, atbalstot pašus neaizsargātākos sabiedrības locekļus. Visu pasākumu mērķim vajadzētu būt arī dzimumu līdztiesības veicināšanai.

ES pamatmērķis, uz kā balstoties dalībvalstis, ņemot vērā attiecīgās sākumpozīcijas un apstākļus, paredz veicināt sociālo iekļaušanu, jo īpaši mazinot nabadzību, paredzot vismaz 20 miljonus cilvēku izraut no iespējamas nabadzības un atstumtības ([1]).

([1]) Minēto iedzīvotāju skaitu nosaka kā tādu personu skaitu, kam draud nabadzība vai atstumtība, saskaņā ar trim parametriem (iespējama nabadzība, nepietiekama materiāla nodrošinātība un mājsaimniecība, kurā nevienam nav darba), mērķu noteikšanu atstājot dalībvalstu ziņā, un tās to dara, pamatojoties uz pareizākajiem parametriem, ņemot vērā savus apstākļus un prioritātes.